

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ТОКСИКОЛОГІЇ НАМН УКРАЇНИ»
ВГО «АСОЦІАЦІЯ ФАРМАКОЛОГІВ УКРАЇНИ»**

ЗБІРКА ТЕЗ

II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

«ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА КЛІНІЧНІ АСПЕКТИ ФАРМАКОЛОГІЇ»

(пам'яті професора В.В. Дунаєва)

22 листопада 2022 р., м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2022

ОРГКОМІТЕТ

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

ректор ЗДМУ, Заслужений діяч Науки та техніки України, проф. Колесник Ю. М.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ:

проф. Туманський В.О., проф. Бєленічев І.Ф.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

проф. Білай І.М., проф. Павлов С.В., доц. Бухтіярова Н.В., доц. Морозова О.В.

СЕКРЕТАРІАТ:

доц. Єгоров А.А., ас. к.біол.н, Риженко В.П., ас. Робота Д.В.,
голова навчально-наукового сектору студентської ради Єложенко І.Л.

НАШ ВЧИТЕЛЬ - ВІКТОР ВОЛОДИМИРОВИЧ ДУНАЄВ

Беленічев І.Ф., Білай І.М., Крайдашенко О.В., Бухтіярова Н.В., Красько М.П.
Запорізький державний медичний університет

Кожна людина, яка досягла якихось успіхів у житті зобов'язана цим своєму Вчителю. Якщо ж проаналізувати біографію будь-якого маститого вченого, то ми легко дізнаємося ім'я його Вчителя – тієї людини, яка визначила його творчий шлях і допомогла зробити перші кроки цим нелегким шляхом. Мистецтво бути вченим не з'являється само собою, воно передається від покоління до покоління, від вчителя до учня, від досвідченого наставника – до молодої людини, яка присвятила своє життя Науці. Завжди хтось повинен посіяти в допитливому юному розумі зерна наукового мислення, ретельно доглядати за ніжними сходами і радіти полям знань і умінь, що рясно колоситься. Для багатьох поколінь учених-фармакологів таким Учителем став Заслужений діяч науки техніки України, доктор медичних наук, професор Віктор Володимирович Дунаєв. Незважаючи на те, що кафедра фармакології та медичної рецептури Запорізького державного медичного інституту існувала досить довго, науково-дослідна робота проводилася тільки в галузі скринінгу 2-3 видів активності та визначення гострої токсичності новостворених синтезованих сполук та потрібна була людина, яка підніме наукову роботу на кафедрі та у ВНЗ на принципово новий рівень. І така людина знайшлась! Віктор Володимирович приїхав до Запоріжжя вже зрілим науковцем, професором, грамотним організатором науки та досвідченим педагогом. І відразу ж за ним потягнулися молоді аспіранти, викладачі, претенденти з різних кафедр лікувального, педіатричного та фармацевтичного факультетів, а також практичні лікарі та провізори, які активно займаються науковою роботою. Віктор Володимирович у силу глибоких знань у галузі фундаментальних медико-біологічних наук допомагав їм у вирішенні наукових завдань як клінічного та медико-фундаментального, так і фармацевтичного спрямування. У цей період ним формується науковий напрямок з розробки оптимальних умов моделювання гіпоксичних станів (дозоване фізичне навантаження, гіпобарична гіпоксія, лігування сонних і хребетних артерій, дрібноосередковий інфаркт міокарда і т.д.), на базі яких здійснюється пошук та розробка нових лікарських засобів та антиоксидантною активністю, розробляються фармакологічні принципи метаболічної корекції ішемічних станів. Віктор Володимирович не лише дав новий розвиток біохімічної школи фармакології, закладеної ще на початку ХХ століття вчителем його вчителя професором В. І. Скворцовим, а й уперше в Україні заклав основи молекулярної фармакології. Під його керівництвом стали проводитися дослідження щодо вивчення ролі білкових факторів ендогенної нейро- та кардіопротекції, здійснюватися підходи до фармакологічної модуляції експресії цих молекул в умовах ішемічної патології. На кафедрі фармакології під керівництвом В.В.Дунаєва у період 1982-2003 рр. здійснювалася постійна та тісна співпраця з клініцистами, що вилилося на практиці до вдосконалення та розробки нових сучасних етіопатогенетичних схем лікування судинної патології. З його приходом у Запорізький медичний університет, тоді ще інститут, студенти стали активно займатися у науковому гуртку з фармакології, стали освоювати не лише ази

цієї науки, а й особливості експерименту, методичні підходи до роботи з лабораторними тваринами, деонтологічні та біоетичні аспекти доклінічних досліджень, та й просто навички годівлі, догляду за тваринами їх маркування, введення препаратів, взяття крові, проведення біохімічних та фізіологічних методик, методи розрахунку доз, гострої токсичності потенційних лікарських препаратів. Важко оцінити роль та участь Віктора Володимировича у становленні наукової фармацевтичної школи та підготовки національних наукових кадрів на фармацевтичному факультеті нашого університету. З його приходом якісно змінився рівень дисертаційних праць. У цей період кафедра фармакології стала за образним висловом ректора ЗДМУ академіка НАН та АМН України А.Д. Візіра «кузнею наукових кадрів». Було виконано експериментально-фармакологічні розділи докторських дисертаційних робіт А.А. Мартиновського, Б.А. Прийменко, Н.І. Романенко, С.М. Гармаша, В.В. Гладишева, О.В. Дуєвої, Є.Г. Берегової, П.П. Печерського, Б.А. Самури, С.І. Коваленко, Л.І. Кучеренко – завідувачів кафедр фармацевтичного профілю як нашого університету, так і інших ВНЗ. Був поставлений на сувору наукову основу фармакологічний скринінг з виявлення більш ніж 20 видів фармакологічної активності новостворених хімічних сполук. За найскромнішими підрахунками було досліджено близько 25 тисяч сполук. З них життя одержали понад 20 медичних препаратів. Проведені фундаментальні дослідження дали можливість розробити новий тип метаболітотропних кардіопротективних засобів, серед яких – оригінальний вітчизняний препарат «Тіотриазолін», а також пікамілон, карнітин, препарати янтарної кислоти. У нашій пам'яті завжди буде присутній образ В.В. Дунаєва – педагога. З перших своїх лекцій Віктор Володимирович вразила нас, тоді студентів 3 курсу, своєю найширшою ерудицією, чіткістю і послідовністю викладу матеріалу, стрункністю логічних викладок при обґрунтуванні патогенезу, красою опису механізмів дії лікарських препаратів, обґрунтованістю їх призначення в схемах фармакотерапії. Ми могли слухати його лекції нескінченно! У створених його зусиллями лабораторіях біохімічної фармакології та фармакологічного скринінгу ми з найбільшим благоговінням слухали нашого Вчителя, який пояснював мету і суть дослідження, інтерпретував отримані результати, а потім починали розуміти як у нашій присутності народжується і обґрунтовується нова фармакологічна мішень або концепція розробки нового лікарського засобу або розшифровується механізм дії нового препарату, який раніше зовсім був незрозумілий не тільки нам, дослідникам-початківцям, але й маститішим вченим. Не було випадку, коли Віктор Володимирович відмовив комусь у консультації, раді. Такого потужного аналітичного мислення нам у житті не довелося зустріти більше ні в кого. Однак, незважаючи на м'якість і інтелігентність, ніби з далекого, забутого 19 століття, при необхідності Віктор Володимирович міг бути і досить принциповим, вимогливим, непримиренним, якщо це стосувалося професійної недбалості, необов'язковості. Він не терпів ледарів, балакунів і розгильд'яїв, не виносив поверхневого ставлення до науки. Але при цьому ніколи не дозволяв собі підвищити голос або, не дай Боже, образити людину. Найбільшим покаранням для нас було його докірливе мовчання та сумний погляд його розумних очей. Це змушувало нас завжди готуватися до занять, експериментів та особливо мобілізуватись при доповіді йому результатів наукових досліджень.

У ті далекі 80-ті роки багато студентів хотіли стати вченими у галузі фундаментальної медицини, займатися фармакологією. У цьому безперечна заслуга Віктора Володимировича, його величезний педагогічний досвід та любов до фармакології. З його ініціативи на кафедрі проводили вікторини, конкурси на найкраще знання фармакології та інших наук, змагання на кращу доповідь, додаткові лекції на теми, обрані самими студентами, та багато інших цікавих речей. На кафедрі було багато молодих викладачів. Віктор Володимирович буквально оточив себе молоддю, і, що нам дуже імпонувало і змушувало нас ще відповідальніше ставитися до своєї справи, – всіляко нам довіряв. Починаючи з вибору теми дисертації, методів дослідження, планування етапів роботи і до висновків, ми виявляли повну самостійність, але при цьому знали, що науковий керівник у будь-який момент прийде до нас на допомогу і не тільки словом, а й ділом. Напевно, тому ми – його учні вчасно захистили свої дисертації, зберегли вірність науковим ідеалом молодості та продовжуємо справу Віктора Володимировича у медицині, педагогіці та науці.

Науково-практичну конференцію «Фундаментальні та клінічні аспекти фармакології» ми проводимо не дарма. Це привід ще раз згадати свого дорогого Вчителя, вклонитися його таланту, милосердю та працьовитості, порадіти за те, що можеш продовжити їхню справу. А пам'ять про Вчителя житиме, доки живемо і пам'ятаємо ми і продовжуємо його справу.